
[2013-11-RE](#)

CAUSA 2013-11-RE

Aute del Tribunal Constitucional de l'11-6-2013 relatiu al recurs d'empara 2013-11-RE

Número de registre 141-2013. Recurs d'empara

Aute de l'11 de juny del 2013

BOPA núm. 31, del 3 de juliol del 2013

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 25 de març del 2013, per la representació processal del Sr. Laurent Philippe Garcia, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 25 de febrer del 2013 i del 19 de març del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i atès que demana al Tribunal Constitucional que dicti una sentència que declari la nul·litat de les resolucions objecte de recurs i que retrotregui les actuacions al moment anterior a dictar-se una "sentència en els autes B-1010-6/12 (TSJC-244/12)";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 17 d'abril del 2013;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Juan Antonio Ortega Díaz-Ambrona;

Antecedents

Primer

En el marc de la separació matrimonial de la Sra. Diana Monzonís Gracia i del Sr. Laurent Philippe Garcia, el 5 de setembre del 2012, el Tribunal Unipersonal de la Batllia va dictar un aute de mesures provisionals en què, entre altres pronunciaments, s'establia el pagament, per part de l'espòs, d'una contribució per al sosteniment del fill, de la meitat de les despeses extraordinàries i d'una pensió compensatòria de 850,00 euros a favor de l'esposa.

Segon

El Sr. Laurent Philippe Garcia va interposar un recurs d'apel·lació contra aquest aute, ja que una pensió compensatòria no podia ser l'objecte d'unes mesures provisionals i demanava la revocació de l'aute pel que feia a aquest únic punt.

Tercer

Mitjançant un aute del 25 de febrer del 2013, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va estimar molt parcialment aquest recurs i va esmenar l'aute impugnat en el sentit de modificar els termes de "pensió compensatòria" per contribució a les "càrregues del matrimoni" en el seu dispositiu.

Quart

La representació processal del Sr. Laurent Philippe Garcia va formular un incident de nul·litat d'actuacions contra la decisió del Tribunal Superior de Justícia per tal com considerava que es produïa una reformació in peius i, per tant, una vulneració dels drets a la jurisdicció i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Cinquè

El 19 de març del 2013, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va acordar no donar lloc a l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat.

Sisè

El 25 de març del 2013, la representació processal del Sr. Laurent Philippe Garcia va interposar un recurs d'empara contra els autes del 25 de febrer del 2013 i del 19 de març del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

En primer lloc, aquesta part manifesta que la decisió de substituir el concepte de "pensió compensatòria" pel concepte de "càrregues del matrimoni" va ser acordada d'ofici pel Tribunal Superior de Justícia. A més a més, aquesta modificació provoca un empitjorament en relació amb la situació establerta anteriorment al recurs d'apel·lació, ja que l'eventual incompliment de la contribució a les càrregues del matrimoni pot donar lloc a la comissió del delictes tipificat a l'article 168 del Codi penal (deixar de prestar l'assistència al manteniment dels seus descendents o cònjuge que es trobin en situació de necessitat i que pot ser castigat amb la pena de presó de fins a 1 any o d'arrest).

Aquesta reformatio in peius hauria causat indefensió, ja que aquesta part no ha pogut al·legar en cap moment sobre aquesta modificació efectuada d'ofici per la Sala Civil.

Segons el parer de la Sala Civil, recollit en l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, les parts no van discutir mai, en el procediment, el dret a la percepció d'una pensió compensatòria i allò que es debatia era l'import de les càrregues del matrimoni. La Sala Civil considera que només va qualificar correctament la pretensió exercitada sense alterar l'objecte del procés, per tant, ni s'havia vulnerat el dret a la jurisdicció del recurrent, ni s'havia agreujat la seva situació per tal com havia d'abonar la mateixa quantitat, afegint que l'omissió d'assistència en cas de necessitat resulta indiferent de la qualificació del títol que dona lloc a l'obligació de pagament.

Aquesta part estima que d'aquesta declaració se'n deriva un canvi jurisprudencial de la Sala Civil i alhora una interpretació extensiva del tipus penal. L'ordenament jurídic diferencia clarament la protecció d'aquests dos tipus de pensió i un canvi jurisprudencial, tot i ser possible, ha d'estar fonamentat i motivat. D'això se'n desprèn, per tant, la vulneració del dret a la jurisdicció del recurrent.

En segon lloc, aquesta part manifesta que en el decurs de la primera instància no va poder exercir el seu dret a la defensa, ja que en l'acte de compareixença celebrat davant la Batllia no estava acompanyat del seu advocat, atès que en cap moment se'l va informar sobre la naturalesa de l'acte i sobre el fet que havia d'anar acompanyat del seu advocat. Així mateix, considera que no hauria pogut exercir de forma eficient la seva defensa en la vista oral davant el Tribunal Superior de Justícia, ja que no és un tràmit en què es puguin practicar proves noves, sinó que es limita a les al·legacions.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que dicti una sentència que declari la nul·litat de les resolucions objecte de recurs i que retrotregui les actuacions al moment anterior a produir-se la vulneració.

Setè

El 17 d'abril del 2013, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què demana la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara per manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions (article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Segons el parer del Ministeri Fiscal, el Tribunal Superior de Justícia fonamenta, de manera extensa, el motiu del canvi de qualificació jurídica de l'obligació de pagament voluntàriament assumida pel mateix recurrent i que aquesta modificació no li comporta cap vulneració del dret a la jurisdicció. La Sala Civil raona, efectivament, que els conceptes que el recurrent va manifestar voler assumir en relació amb l'habitatge i la manutenció no es poden englobar en una pensió compensatòria, sinó en les càrregues familiars. D'una banda, pel contingut mateix de les obligacions assumides en l'acte de compareixença davant la Batllia, d'altra banda, perquè l'article 51 de la Llei del matrimoni així ho prescriu i, finalment, perquè el canvi esmentat es fonamenta en l'escrit de recurs d'apel·lació interposat pel recurrent. Aquesta modificació no constitueix una reformatio in peius, perquè no comporta cap empitjorament de la situació creada per la resolució impugnada.

El Ministeri Fiscal també nega que el Tribunal Superior de Justícia hagi efectuat un canvi de la seva jurisprudència anterior relativa a la pensió compensatòria i a les càrregues familiars. Tampoc ha interpretat, de manera extensiva, el tipus penal esmentat, sinó que precisa que als efectes d'aquest tipus penal és indiferent la qualificació de l'obligació de pagament, ja que aquesta es fonamenta en la precària situació econòmica en què es troba la defenent amb motiu de la separació, coneguda i assumida pel mateix recurrent.

Per acabar, el Ministeri Fiscal destaca que el recurrent exposa un argument que no pot ser valorat, ja que no va ser al·legat anteriorment a aquesta instància constitucional: la vulneració del dret a la defensa per una pretesa manca d'assistència lletrada.

Altrament, el Ministeri Fiscal precisa que aquesta al·legació no s'ajusta a la realitat i cita la providència del 9 de juliol del 2012, notificada al recurrent el 13 de juliol del mateix any, mitjançant la qual s'emplaça el Sr. Laurent Philippe Garcia a comparèixer davant la Batllia el 17 de juliol següent, advertint-lo de l'obligació de comparèixer amb advocat. Com que el recurrent es va presentar sense

el seu advocat, el va assistir el lletrat de guàrdia. A més, l'actual representació lletrada va donar validesa a l'acte de compareixença esmentat, fins al punt que, en el seu escrit del 15 de novembre del 2012, va fer valer l'acte de compareixença com a prova documental.

Fonaments jurídics

Primer

Aquest recurs d'empara suscita, en essència, les qüestions següents:

En primer lloc, una qüestió substantiva sobre la qualificació o la naturalesa jurídica dels pagaments que ha de realitzar el recurrent a la Sra. Diana Monzonís Gracia. Concretament si es tracta d'una "pensió compensatòria" o d'una "contribució a les càrregues del matrimoni."

En segon lloc, un parell de qüestions addicionals, no substantives, consistent la primera en determinar si es pot o no modificar la qualificació o la naturalesa de la prestació en la decisió que resol el recurs d'apel·lació, sense que ho hagi sol·licitat la part apel·lant. En connexió amb aquest problema es planteja si qualificar els pagaments com a contribució a les càrregues del matrimoni (i no com a pensió compensatòria) suposa una "reformatio in peius" indeguda que hagi causat indefensió a la part apel·lant. Aquesta indefensió es fonamentaria en l'argument que, en cas d'impagament de les prestacions degudes per l'espòs, les conseqüències jurídiques serien diferents per l'incomplidor, ja que si es tractés de la contribució a les càrregues del matrimoni es cometria el delictes tipificat a l'article 168 del Codi penal. A més, hi ha un argument complementari que es fonamenta en una suposada interpretació més àmplia del tipus penal esmentat.

I, finalment, s'al·lega la infracció del dret a la defensa, perquè no es va informar el recurrent, a l'inici del procediment, que podia comparèixer assistit d'un advocat.

Segon

Una vegada delimitat allò que es discuteix en aquesta causa, és fàcil arribar a la conclusió que cap dels punts indicats té una substància constitucional per tal de ser examinada per aquest Tribunal Constitucional, que no és un tribunal de cassació ni una tercera instància ordinària.

Pel que fa al primer punt, com a problema substantiu, és clar i meridià que no es tracta d'una matèria constitucional, sinó civil sobre la correcció o la incorrecció de la qual han de jutjar els tribunals d'aquell ordre jurisdiccional.

En relació amb el conjunt de raonaments que duen a construir l'objecció de caràcter processal amb l'al·legació d'indefensió tampoc sembla dubtós que es recolzen en pures hipòtesis que no s'han donat en la realitat. Per exemple, quan s'especula sobre les conseqüències penals, o no, de l'impagament per part del recurrent de les quantitats assenyalades pel Tribunal Superior de Justícia. El recurs d'empara està previst per protegir els ciutadans de vulneracions actuals i reals dels seus drets fonamentals i de les seves llibertats públiques, cosa que no s'ha produït en aquest cas. Resulta inoperant i fora de lloc argumentar sobre un procés penal i una interpretació d'un delictes suposat que no està en qüestió, ni s'ha comès.

Tampoc cal entrar a conèixer d'una indefensió pel fet que el recurrent no va ser alertat que podia comparèixer assistit d'un lletrat: i això, perquè prima facie no està acreditat, sinó tot el contrari, i, perquè aquest punt no va ser al·legat anteriorment davant la jurisdicció civil.

Si a tot això afegim que allò que ha estat decidit fins ara són mesures provisionals i que no s'ha produït cap decisió jurisdiccional definitiva pel que fa al fons, no s'ha d'admetre a tràmit aquest recurs d'empara per manca manifesta de contingut constitucional, d'acord amb les disposicions de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Per tot l'exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit el recurs d'empara 2013-11-RE interposat per la representació processal del Sr. Laurent Philippe Garcia contra els autes del 25 de febrer del 2013 i del 19 de març del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Segon

Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, al president de la Batllia, a la presidenta del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Tercer

Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, l'11 de juny del 2013.

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona Laurence Burgorgue-Larsen

President

Vicepresidenta

Carles Viver Pi-Sunyer Pierre Subra de Bieusses

Magistrat

Magistrat